

1979. MÁRCIUS

kisdobos

1919 március 21

Visszaemlékezés

Írta Fonyó Sári

Reggel kilenc óra. Sietek keresztül a Szabadság téren. Gyönyörű tavaszi reggel. A fák rügyeznek, a fű már kibújt, az aszfalt tiszta. Vajon a tavasz ilyen illatot lehel a munkásnegyedekben is? Kint Angyalföldön, a Váci úton, Kispesten is érezni a tavaszt?...

A reggeli gyönyörű verőfényből zuhogó eső lett. A Nádor utca kihalt, alig látni embereket. Felszállok egy 61-es villamosra, s ha az imént még itt-ott láttam egy-egy, eső elől menekülő árnyékot, a Koháry utcában ember már egyáltalán nem látható. Az a kép, ami a Lipót körúton tárul elém, teljesen érthetetlen. Az üzletek már természetesen be vannak zárva, késő van. Azonban miért vannak a kávéházak redőnyei gondosan lehúzva? Valahogy a januári és júniusi sztrájk napjai jutnak az eszembe. Az utca képe ugyanaz. Keresem a megerősített rendőrőrszemeket, de azok nincsenek. Rendőrt útközben egyáltalában nem látok. A Vígszínház előtt már hallható egy-egy „éljen" a Visegrádi utca felől. Egyéb még nem vehető ki. Ahogy közeledem, mindig erősebben és tisztábban hallható a sok ember torkából harsogó „éljen", s már kivehető: „Éljen a proletárdiktatúra". Most már szaladok. Mi történt? Ismét tüntetés, mint ma egy hónapja volt, amit Kunék lefogása követett? A Visegrádi utcában, a kommunista párt titkársága előtt hatalmas munkástömeg. Az ablakból valaki beszél a tömeghez. Elképzelhetetlen lelkesedés. A szónokot állandóan „éljen a proletárdiktatúra!" , „éljenek az orosz elvtársak!", „éljen Lenin!", „éljen Kun Béla!" s hasonló közbekiáltásokkal zavarják. Kérdezem egy elvtárstól: — Elvtárs, mi történt? — Ő egy hangos „éljen a proletárdiktatúra!" kiáltással válaszol. Természetesen, én ettől a választól okosabb nem lettem, s elhatároztam, hogy a párttitkárságon, a legilletékesebb helyen tudom meg, mi történt.

A kapuhoz jutni majdnem lehetetlen...

Hát az a sok ember, aki itt bent van a titkárságon, hogy jutott ide? Kik ezek? A titkárságon a gyűjtőben letartóztatásban levő elvtársaink feleségeivel találkozom. Ez is meglep. Február 21-e óta ők nem jártak ide. Megkérdezem tőlük, mi történt? Csodálkozva néznek rám, s egyszerre kérdezik: — Hát maga nem tudja? — folytatják: — Kikiáltották a proletárdiktatúrát. — Én csak egy „mi?" kérdéssel válaszolok.

Mire az elvtársnők azt mondják: — Menjen fel a második emeletre, ott van Szamuely Tibor, ő majd mindent megmond.

A lépcsőn annyi ember jön-megy, hogy életveszélyes. Idegen emberek szorongatják egymás kezét, felnőtt férfiak csókolódznak össze. Mindenki csak azt ismétli: — Proletárdiktatúra!

Juhász Gyula versei

Tavaszvárás

A déli szélben lehunyom szemem,
És gyöngyvirágok szagát érzem.
Az esti égen violás a szín,
És kikeletben járnak álmaim.

A hó alól már dobban boldogan
A föld nagy szíve, s csöndesen fogan
A csíra, melyből új élet terem,
S bimbók bomolnak majd szűz réteken.

Az örök nap még bágyadtan ragyog,
De tavaszosok már a csillagok,
S az éjszakában zizzenő neszek,
Egy új világ susogja már: leszek!

A földre fekszem, hallgatom szívét,
Az égre nézek, kémlelem színét,
Ég, föld között angyali üzenet
Hirdeti a jövendő életet.

Mert boldog ige ez és szent igaz
És örök törvény és áldott vigasz,
Hogy győz az élet, duzzad és dagad,
S elönti mind az ócska gátakat!

Petőfi ünnepére...

Petőfi ünnepére, fel,
A munka véle ünnepel,
Dalában él múlt és jelen
És a jövő, a végtelen.
Átzeng az bércen és folyón
Virrasztva és vigasztalón!

Dolgos magyarság, dalra, tettre, talpra,
Indulni vígan, bátran, büszke harcba,
Tudás és munka fegyverét emelve,
Hazát szerezni újabb évezerre!

Petőfi ünnepére, fel,
A munka véle ünnepel,
Dalában él múlt és jelen
És a jövő, a végtelen!
Föl talpra, munkás nemzetünk,
Petőfi lelke győz velünk!

Görög Júlia rajza

EZEREGY ŐRS 5.

Janikovszky Éva

Marciék költözködnek

Jutka körülnézett.

— Ki mesél ma?

— Nálunk nagy újság van — mondta Marci. — Költözködünk. Tudom, hogy más is szokott költözködni, de nem annyiszor, mint mi. Mert mi, amióta megszülettem, ötödször költözködünk. De nem úgy, hogy egyik házból a másikba, hanem egyik megyéből a másikba. Bejártuk már a fél országot. Én Somogyban születtem, Borsodban lettem bölcsődés, Békésben óvodás, Zalában kezdtem iskolába járni, és tavaly költöztünk ide Újtelepre. Zsuzsa, a húgom Borsodban született. Békésben lett bölcsődés, Zalában óvodás és itt kezdett iskolába járni.

Az ezeregyek mindjárt folytatni akarták a sorolást: hogy mi lett volna, ha Marcinak Békésben vagy Zalában is születik egy testvére.

— Miért költöztetek ennyiszer? — csodálkozott Ági.

— Tudjátok, hogy apukám olajos vagyis olajbányász — folytatta Marci. — Pontosabban fúrómester. Az országban sokfelé keresnek olajat, mert az olaj nagyon fontos és kevés van belőle. Ha úgy gondolják a kutatók, hogy valahol olaj van a föld alatt, akkor próbafúrással tudják meg, tényleg van-e ott olaj és milyen mélyen. Vagyis szerencsét próbálnak. Kiskoromban, amikor anyu mesélt nekem a szegény ember legkisebb fiáról, aki elment szerencsét próbálni, én mindig apura gondoltam. Pedig ő nem is szegény és nem is kicsi. Mégis, úgy képzeltem el, elöl megy apukám, utána a fúrótorony, és keresik a kincset, ami mélyen a föld alatt van. A kútból kell fölhozni, mint a mesében. Ha van kincs, akkor mi is apukám meg a fúrótorony után megyünk. Ezért költöztünk annyiszor, mert apukám sokszor talált olajat.

Amikor ideköltöztünk Újtelepre, anyukám sírni kezdett, hogy milyen élet ez, folyton vándorolni két kis gyerekkel. Emlékszem, még ott álltak a ládák, amikből kicsomagolt, amikor egyszer csak azt mondta apukámnak: ha te innen is tovább vándorolsz, akkor már egyedül mégy, mert én nem megyek utánad, nem hagyom a gyerekeket folyton más bölcsődébe, óvodába, iskolába hurcolni, és végre én is szeretnék egy munkahelyen megmelegedni. Apukám meg csak annyit mondott: tudtad, olajbányászhoz mégy feleségül, akkor kellett volna meggondolnod. Erről több szó nem esett, de Zsuzsa, aki akkor még iskolába se járt, este sírni kezdett, és azt kérdezte tőlem, hogy nem fognak-e anyuék elválni. Én azt mondtam neki, ne beszéljen butaságokat, de azért mondtam, mert én is féltem, hogy mi lesz, ha aput megint máshová küldik. De nem történt semmi. Mi iskolába járunk, anyukám meg dolgozik. Látogatja a kismamákat, mert gondozónő, és folyton mesél a babákról, akiket születésük óta ismer.

Múlt vasárnap apu sétálni hívott minket, hogy nézzük meg a kútmezei kertvárost. Olajbányászoknak építenek ott házakat, azért hívják Kútmezőnek. Csupa egyemeletes ház, nagy kerttel. Minden házban négy család lakik. A kert is négy felé van osztva. Az egyik ház előtt apukám mondta, hogy itt laknak Bandi bácsiék, nézzünk be hozzájuk. Bandi bácsi apukám barátja. Be is mentünk. Nekem mindjárt feltűnt, úgy tesznek, mintha meg volnának lepve, de Ilonka néni mégis kikészítette a poharakat meg a csészéket, mintha várt volna minket. Megmutatták a három szobát, a konyhát, a fürdőszobát, a kertet, ahol már virágok is nőnek. Anyukám csak ámult-bámult, hogyan is kaphatott Bandi bácsi, aki éppen úgy fúrómester, mint apukám, ilyen gyönyörű lakást. Erre Bandi bácsi azt mondta, hogy más fúrómester is kapna, csak nem fogadja el. Anyukám nevetett. Szeretné ő azt a fúrómestert látni, aki ilyen lakást nem fogad el! Mire Bandi bácsi rámutatott apura: tessék, nézze meg. Mindnyájan apura néztünk. Én nevetni akartam, de láttam, most nem lehet. Anyukám csak annyit kérdezett: miért? Apu erre azt válaszolta, hogy azért, mert ő a családja nélkül nem költözik még egy kacsalábon forgó palotába sem, márpedig anyukám kereken megmondta, többé nem megy utána. Az egész olyan volt, mintha viccelnének, de én tudtam, komolyan beszélnek, és hogy aput azóta is bántja, amit anyukám mondott, akármilyen régen volt. Anyukám is tudta, mert azt válaszolta, hogy az ember néha idegességében butaságokat beszél. Vagyis beismerte, butaság volt, amit tavaly mondott. Szerintem ez nagyon rendes dolog volt, hogy így beismerte, előttünk meg Bandi bácsiék előtt, ezt nem minden felnőtt tenné meg. Először arra gondoltam, aputól nem volt szép, hogy anyut így megleckéztette. Aztán arra gondoltam, végülis

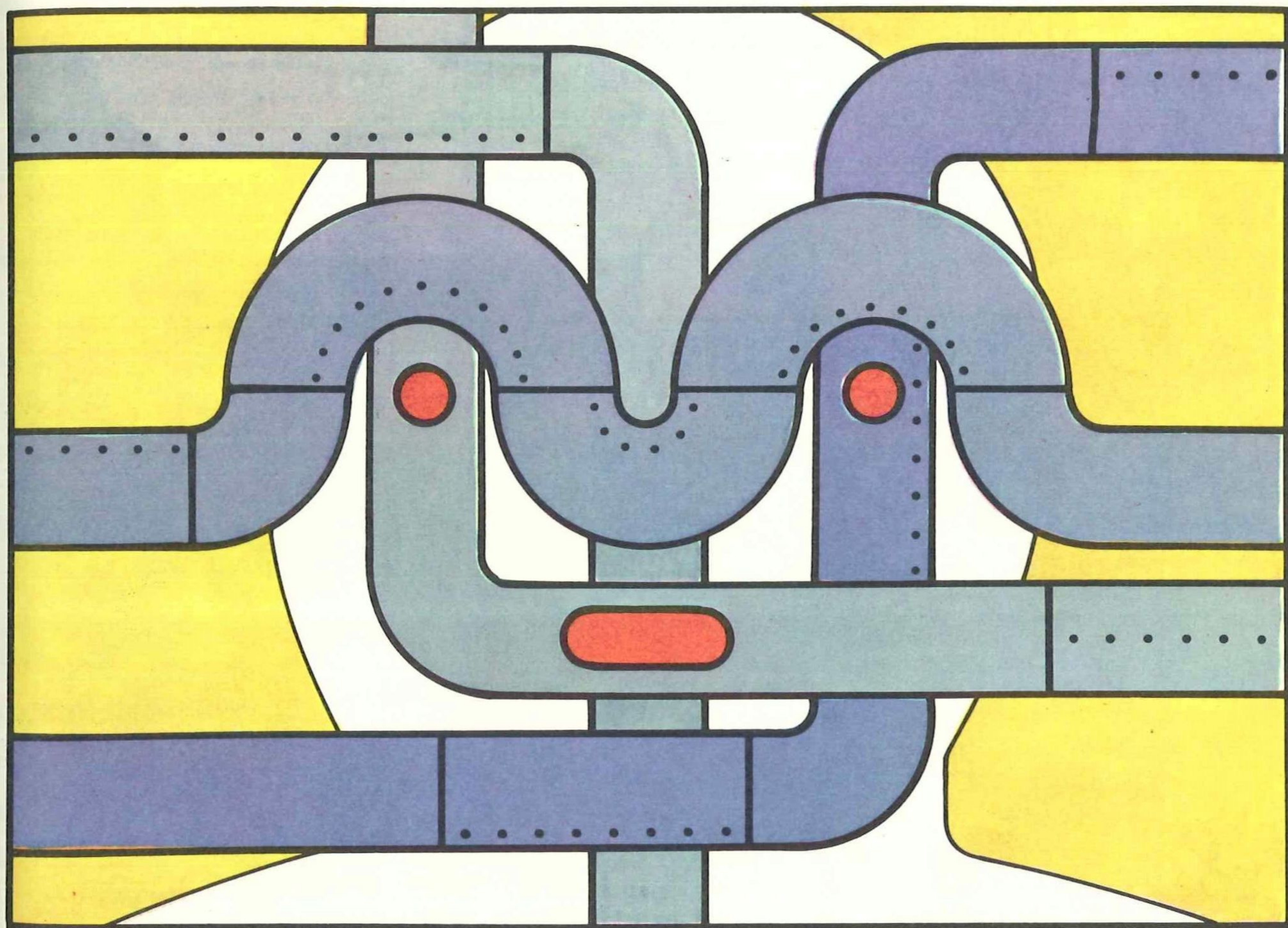
igaza volt, hiszen még anyukám is elismeri, nem kellett volna azt mondania. Szóval rájöttem, hogy azért a felnőtteknek sem könnyű.

Ilonka néni mindjárt anyukám pártjára állt. Őt is meg lehet érteni, hiszen neki is van szép hivatása, és szeretne végre egy helyen dolgozni. Az is természetes, hogy nem akarja a gyerekeket folyton más bölcsődébe, óvodába, iskolába cipelni.

Bandi bácsi nevetett, hogy ezek az asszonyok mind egy követ fújnak, pedig tudhatták, mit vállalnak, amikor olajbányászhoz mentek feleségül. Ki tudja azt húsz éves korában, mondta Ilonka néni, de nem szemrehányóan, hanem kedvesen, és azt hiszem, ebben is igaza volt. Nekik sem lehetett könnyű négy gyerekkel. Ilonka néni nyomdász, és sokáig nem tudott a szakmájában dolgozni, mert olyan helyen éltek, ahol nem volt nyomda. Hát megtanult varrni. De azért az nem ugyanaz. Nem biztos, hogy Bandi bácsi otthagyta volna az olajat, azért, hogy Ilonka néni a nyomdában maradhasson. Szóval el kellett dönteni, mi fontosabb.

Erről eszembe jutott, ha Kútmezőre költözünk, akkor nekem talán megint új iskolába kell mennem, és rossz volna, ha nem járhatnék veletek. Szerencsére Kútmezőn még nem épült föl az iskola, és van gyorsjáratú busz a városba. Korábban kell kelnünk, és Zsuzsát is nekem kell hazahoznom a napköziből, de ezt szívesen vállalom. Anyu is így lehet a gyerekrendelővel. Inkább korábban kel, csak maradhasson ott, ahol már ismerik és ő is ismer mindenkit.

Jövő héten költözünk. Megint csomagolunk a ládákba, de apukám azt bizonygatja, hogy ezen az olajmezőn még húsz évre elegendő olaj van, és a kistestvérünk, aki ősszel születik, már itt fog bölcsődébe és óvodába és iskolába járni. Azt is mondta, hogy gyümölcsfákat fogunk ültetni a kertünkbe. Anyukám erre nevetett, hogy legföljebb utánunk küldik a lekvárt. Mindnyájan nevettünk, mert

Kiss István rajza

úgy volt, hogy Zalában, amikor azt hittük, sokáig maradunk, anyuék málnát telepítettek. Aztán elköltöztünk. Három év múlva kaptunk egy üveg málnadzsemet postán, azoktól, akik utánunk költöztek oda, köszönetként a telepítőknek. Úgy ettük meg kanállal, és nagyon büszkék voltunk, hogy terem már a málna, ha nem is nekünk.

Marci elhallgatott.

— Most örültök? — kérdezte Bori.

— Most örülünk — mondta Marci — jó lesz Kútmezőn. Ha én is olajbányász leszek, ezt az egészet elmesélem majd annak a lánynak, akit feleségül akarok venni. Mégiscsak tudnia kell, mit vállal.

— És ha nem vállalja? — kérdezte Bori. — Akkor nem veszed feleségül?

Marci olyan komolyan gondolkozott, mintha most kellene eldöntenie, feleségül veszi-e majd azt a lányt.

— Nem tudom — mondta végül — biztos nem lesz majd könnyű. De hát mindig el kell dönteni, mi a fontosabb!

Galambosi László

Újuló

Süllyed az árok,
süllyed a tél.
Kamra-puhában
az új kapanyél.
Pillog a sarló,
ring a szegen;
fényt udvarolna
a sarki gyepen.
Vágna a fejsze,
a zöld tarajos.
Zsongjon a szilvás,
a bimbó-habos.
Moccan az ásó,
jönne velem.
Nyíljon a döngölt
krumpli-verem.
Nyíljon a, nyíljon a,
nyíljon a láng.
Bukjon a, bukjon a
beste katáng.

Konczek József

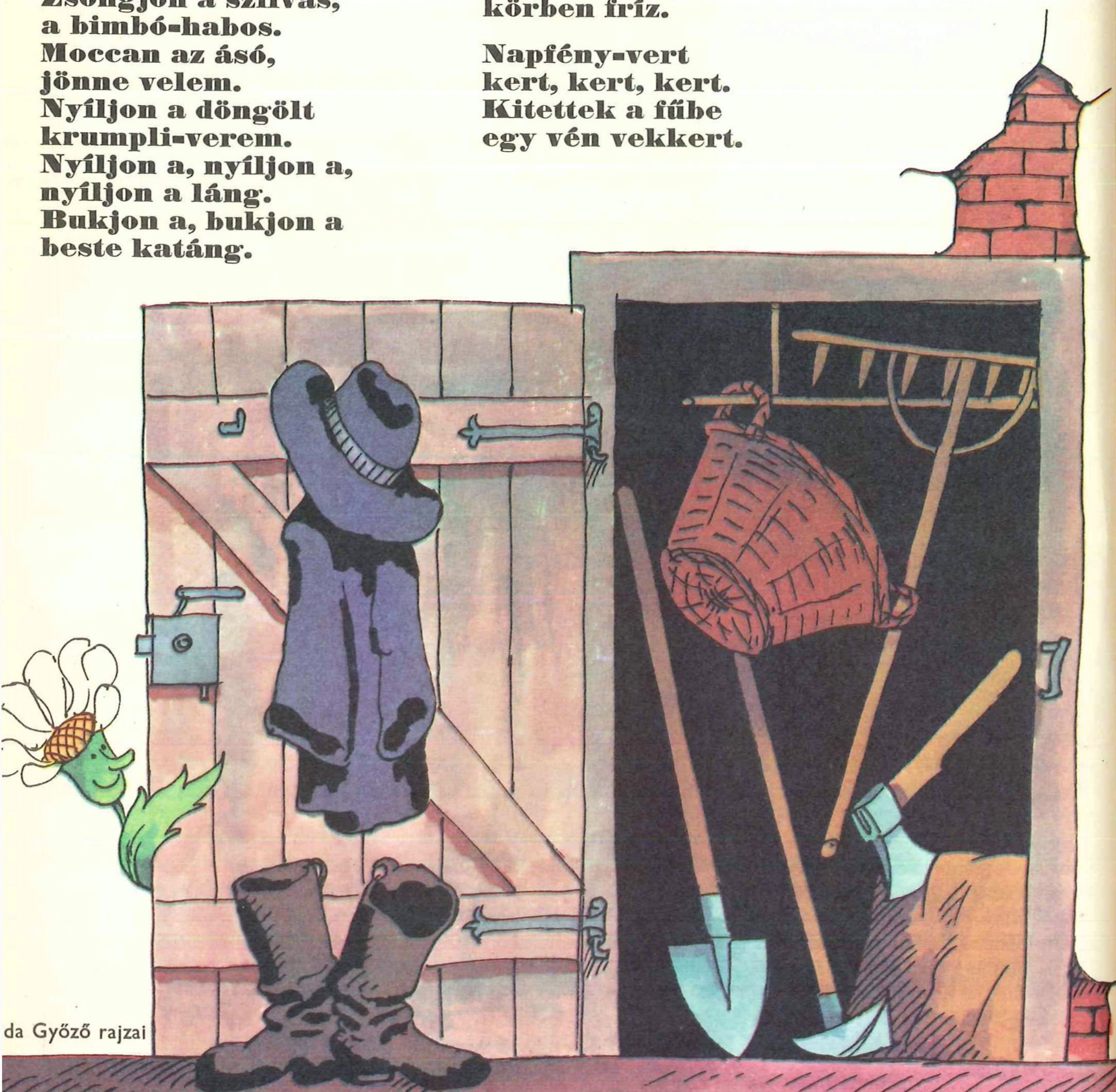
Kertváros

Ház, ház, ház,
háromszáz,
üveges a lépcsőház.

Fény, fény, fény,
nincs kémény,
itt lakik a kis néném.

Víz, víz, víz,
kockás dísz,
fürdőszoba fehér falán
körben fríz.

Napfény-vert
kert, kert, kert.
Kitettek a fűbe
egy vén vekkert.

da Győző rajzai

Káldi János versei

Mesefa

Sok-sok éve, éjszaka
nőtt egyszer egy mesefa.

Oly magas volt, mint az ég.
Szállt a híre szerteszét.

A csúcsába ült a Hold,
ágainak udvarolt.

Ámuldozott a világ,
csodálta a mesefát.

Zúgott-zengett az a fa,
múlhatatlan moraja.

Mesét mondott szüntelen
a végtelen éjeken.

Szólt a mese csodamód,
bűvölte a hallgatót.

Akit útja arra vitt,
nem felejti szavait.

Szélmalom

Azt álmodtam, vad síkon
áll egy csúcsos szélmalom.

A teteje égbe ér,
lisztes fala hófehér.

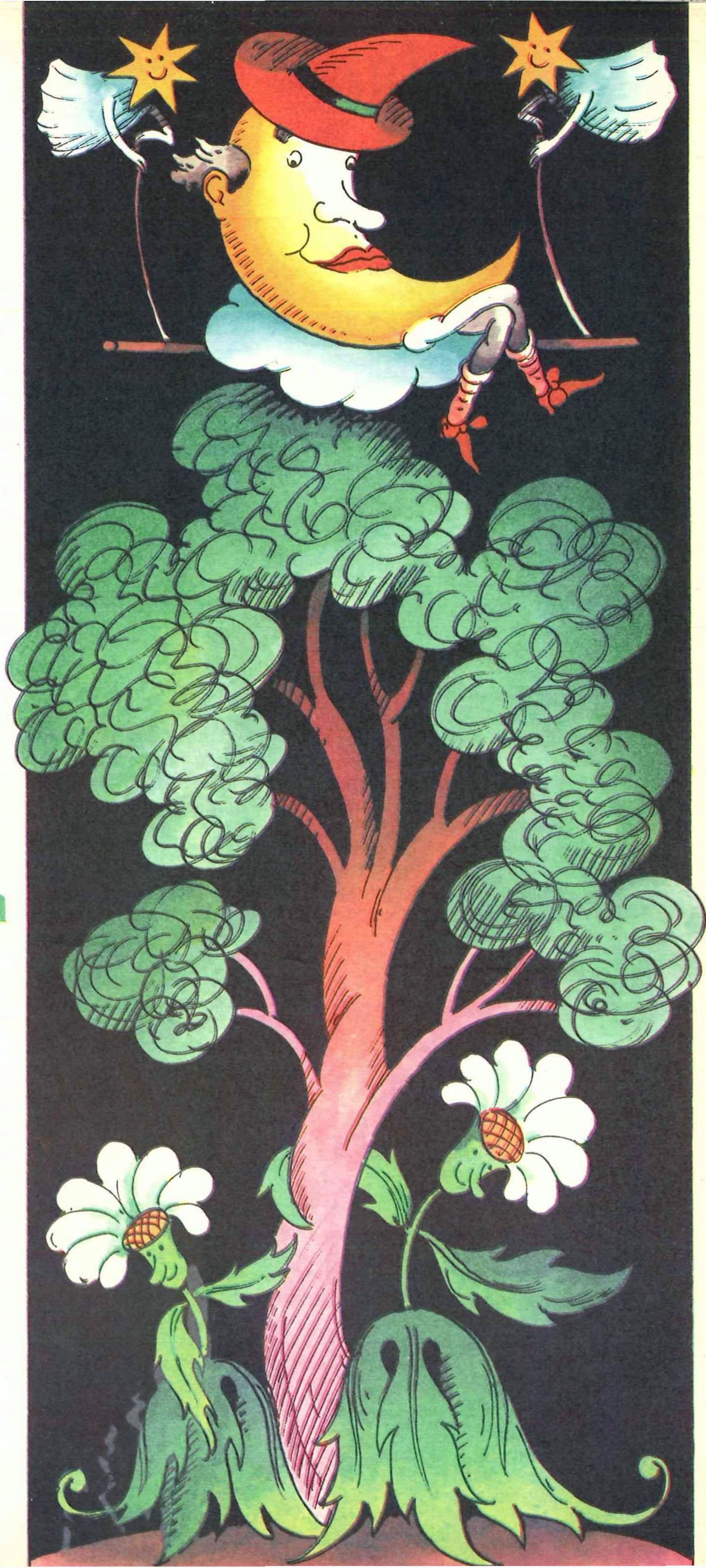
A tornyában nagy kerék
várja a szél idejét.

Nem is kell tán mondanom,
csoda-híres e malom.

Oda jár a fél világ,
ott őrli a gabonát.

Ha küld a sors jó szelet,
elindul a gépezet.

Víg a molnár, csupa dal.
A mosolya diadal.

Bakó Ágnes

Levél Etyekről...

Egy napon levelet kaptam Évitől. Sok levelet kaptam már gyerekektől, de olyat, amilyet Évi írt, még soha. Például a feladó rovatban ez állt: *„ÉVI. ÁLT. ISK. II. O. ETYEK”*. A levél pedig szóról-szóra a következő. Csak a helyesírási hibákat javítottam ki.

„Kedves Író Néni!

Én is ott voltam az író-olvasó találkozón. Peti nem jött el, mert azt mondta, az unalmas. Inkább focizik. De én elmentem. Mert én is Évi vagyok és olvastam „TÜCSIT”. Csak hát nekem nincsen Tücsi!!! Csak Peti van, de ő nem olyan, ami kár!!! De Picur az igazi!!! Peti szeptemberben lesz elsős, és rossz, és sokszor kikapok miatta. Azért tessék szíves írni mégis valami mesét. Olyat, amilyen én meg Peti. Ha már csak Peti van! Aki író, az olyat is tud!!! De ez nagy titok!! Senki sem tudja csak én! Szőke vagyok, és ott ültem elöl. Nekem tetszett azt mondani, hogy: eltaláltad. Majd máskor is megírom, hogy milyen Peti. Most bezárta Picurt a padlásra, hogy fogjon egeret. És Picur fogott. De aztán visított, mert félt, pedig már el is ájult. Nem Peti, az egér. Mert ő gyáva. Nem az egér, Peti.

Sok szeretettel: ÉVI!!!

És még: Igazából nem ÉVI vagyok, azt azért muszáj tudni, mert ÉVI csak a második nevem, és emiatt mindenki az elsőn hív, amit nem szeretek, mert én magamnak ÉVI vagyok.”

Bevallom, zavarba jöttem. Néztem, forgattam a levelet, de attól nem lettem okosabb. Egyet viszont biztosan tudtam: valamikor, régen, valóban írtam egy Éviről, akinek Tücsi volt az öccse, de azóta az az Évi rég felnőtt és egyetemre jár. És most egyszeriben megint lett egy Évim, méghozzá olyan, akiről ismét csak mesét kellene írnom.

És akkor, egyszerre csak ott termett a képzeletemben — úgy, ahogyan leírta: szőkén, vidáman; és ugrabugrált, és mindenfélét művelt egyetlen perc alatt. És láttam a cicát, az egeret is, és Petit, aki ősszel lesz elsős, és aki csudára nagyszájú, farmernadrágos valaki, azontúl gyáva és kicsit hazudós is. És, hogy minden ilyen szépen egyezett, elővettem a füzetemet, meg a golyóstollamat. Belekezdtem az írásba. Így, ahogyan itt következik:

Már végefelé járt az iskolaév. Meleg, koranyári délután volt. A veranda lépcsőjén egy kislány állt. A kislány szőke volt és másodikos. Szépen vasalt, tiszta ruhában álldogált a lépcső tetején. Egyik kezében virágcsokor, a másikkal egy hajtincsét csavargatta.

— Hát, akkor én most elmegyek — közölte a lépcső alján ülő Petivel és kissé paprikás hangon tette hozzá. — Mert ez igenis szórakozás, ha nem tudnád! Na, jössz, vagy nem?!

Peti mintha nem is hallotta volna. A térde közé fogott focilabdát nyomorgatta, és csak jósokára dünnyögött valami olyasmit, hogy: mindenki oda megy, ahová akar, éppen ezért ő, Peti nem megy sehová, mert cseppet sincs kedve mindenféle könyvtárban unatkozni csak azért, mert valaki, aki mindenfélét ír egyszerűen csak beállít Etyekre, és hogy neki ez az egész egy cseppet sem érdekes. Inkább focizik.

— Nahát! Nem is tudsz!

— Igenis tudok! Ha akarnám, egyszerre harminc gólt is rúgnék! Érted?

Persze, hogy értette volna a szőkehajú, ha el tudta volna képzelni, hogy Peti egyáltalán beletalál a labdába. De a szíve mélyén egy kicsit mégis csodálta Petit. Mert igaz, hogy néha olyanokat mond, aminek a tizedrésze sem igaz, de mindig olyan dolog történik vele, amire senki nem számít. És még azt is gondolta, hogy vele eddig soha nem történt semmi nevezetes.

Aztán valami az eszébe jutott. Felcsillant a szeme.

— Én pedig tudd meg, mesehős leszek — jelentette ki. — Olyan, aki az újságban szerepel. Ezt én mondom neked. És az egész Etyek, de még a világ is tudni fogja, hogy vagyok. Ehhez mit szólsz?

— Azt, hogy buta vagy.

A szőkehajú nevetett. Két lépést lejjebb jött a lépcsőn, szabad kezét a derekára tette, a másikkal pedig — amelyikben a virág volt — Petire mutatott.

— És mostantól kezdve ÉVI vagyok — mondta rejtélyesen.

Peti a kijelentésre leejtette az állát, aztán kettészaladt a szája. A hasához nyomta a focilabdát, és ültében előbbrehajolt.

— Ez valami új játék, te? — kérdezte izgatottan. — Mert akkor jó. Akkor benne vagyok. Akkor találjál ki nekem is egy jó kis nevet!

— Buta! Nevet nem lehet csak úgy kitalálni.

— Miért? Csak neked szabad?!

— Én nem találtam ki. Tudod? Én Évi vagyok. Mert a második nevem, ha nem tudnád, az! — És az újdonsült Évi diadalmasan végignézett Petin. — Ha pedig másképpen mondod — tette még hozzá —, hát nem hallgatok oda!

— Cö! — Peti hunyorgott, az orrát ráncolta, félrehúzta a száját, egyszóval olyan képet vágott, mint valami rosszul-rajzolt manó, végül is felállt a legalsó lépcsőről, és ugrabugrálva ezt kiabálta:

— Csak azért se! Csak azért se! Hogyisne! Téged igenis F...

— Évinek! — kiáltotta tüstént az F. betű után, aki azt akarta, hogy Évinek hívják; mire csodák csodája, Peti abbahagyta az ugrándozást és helyeslően bólintott.

— Ha, — mondta. — Így már jó. Így már hívhatlak, nem bánom.

— Mi az, hogy úgy már hívhatsz?

— Hát úgy, ahogy most ketten mondtuk.

Erre a megjegyzésre viszont annak nyílt nagyra a szeme, aki magát Évinek nevezte.

— Hát hogy mondtuk ketten?

— Úgy, hogy F-évi. És nagyon buta vagy, ha még ezt se tudod!

— Fééé-vi?!... Dehát az semmilyen név, te!

— Nem baj — Peti egyszeriben nagyon fölényes lett. Sőt egy kicsit nagyképű is, legalább is az, akit F-évinek nevezett, így látta. És látta azt is, hogy Peti ezt most nem heccelődésből mondja. Nagyokat pis-

logva várta, hogy mit mond még?! És azt is elismerte, hogy egészen érdekeset mondott. Ezt:

— Te! Hát ez így, hogy Févi teljesen rád illik. És nagyon is jó kis név, ha már azt akarod, hogy az újságban írjanak rólad. Mert így senki mást nem hívnak! Nem igaz?

— De... — mondta kissé bizonytalanul Févi — azt hiszem — és hitte is! Valamivel magasabbra emelte a fejét, aztán teljesen Févisen otthagyta Petit, és a kapuhoz baktatott. Onnan visszaintett.

— Szia! És, majd megkérem az író nénit, hogy neked is dedikálja a könyvet. Ezt így szokás! — azzal kilépett az utcára, és kuncogva futni kezdett a könyvtár felé.

Telt múlt az idő. Peti egymagában focizgatott, de Picur nem hagyta. Minduntalan a labda után futkosott, ezért Peti mérges lett rá.

— Sicc! Hát nem érted, Picur? Várjál csak! Indíts a padlásra! Neked tessék egeret fogni. A foci az enyém. — És, mert Picurnak esze ágában sem volt a padlásra menni, letette a focilabdát, és felkapta Picurt. Fölcaplatott vele a padláslépcsőn. — És mostantól kezdve Févinek hívjuk. Érted? Te pedig ebben a minutumban megfogsz egy egeret! A macskának ez a dolga! Azzal bedobta Picurt a padlásajtón.

Picur gyanakodva pislogott. Hunyorgott a félhomályban, aztán lelapult. Nem törődött többet Petivel.

Aki nem látott még macskát egerészni, az elámult volna azon, amit Picur művelt. És, mert Peti sem látott még ilyet soha, el is ámult. Picur egy ideig csöndben lapult, majd nesztelenül előbbre kúszott valamicskét, a fejét jobbról balra hajtotta, aztán a hátsó lábára nehezedett egy pillanatig; de a következőben már a levegőbe lendült, olyan könnyedén és félkörívben, hogy Peti mindössze egy halványszürkén mozgó árnyéknak látta. Ám, az azt követő pillanatban már úgy visított, mintha nyúznák. Mert Picur — amit persze Peti eddig nem tudott — tőzsgyökeres egerésző nemzetségből származott, s így pillanatokon belül Peti apró, szandálos lábfeje elé tette a zsákmányt. A zsákmány pedig sötétszürke volt, tűhegynyi, fényes szemét félig lehunyta. Egy parányit mocorgott, és mocorgott Peti is, miközben Picur diadalmas képpel és hunyorogva pislogott.

— Juuuj... — lehelte Peti. — Mit műveltél, Picur?... — És akkor az egér pislogott egyet, és mintha ezt nyöszörögte volna:

— cin... — de azt is gyengén és közben Petire nézett ő is. Petinek alig jött ki a hang a torkán. Valahogy nem tetszett neki az, ahogyan az egér ránézett. Mert, bár egészen kicsi egér volt, mégis volt a tekintetében valami nyugtalanító.

— Picur... — suttogta végül, amikor nagynehezen rátalált a hangjára... — Ez, ha nem tudnád, disznóság!... Ez egy egérke, Picur...

És miközben mindezt elmondta, megnőtt a hangja is derekasan, pontosabban kiabált torkaszakadtából.

— Juuuj! Te teljesen bolond vagy, Picur! Hogy lehet ilyen szörnyűséges kis egérkét fogni?! Juuuj! Én ettől félek, mert ez nem olyan, mint amilyet a macskának fognia szabad! Halloood? Picur, vigyed innen!

De Picurnak esze ágában sem volt szótfogadni. Sunyi és fényes szemmel az egeret nézte. És, ha értette volna egyáltalán, amit Peti kiabált, azt hiszem, megkérdezte volna: — mégis milyen egeret akart vele fogatni Peti? — amire Peti megmondta volna természetesen, hogy csak egészen közönséges egeret, és hogy az, amelyik itt pislog a szandálja orra előtt, az nem közönséges, hanem különleges és nem egér, hanem egérke. De mert Picur nem tudott beszélni, így Peti sem válaszolhatott. Ehelyett inkább visítozott egyhuzamban.

Egészen addig visítozott, míg ki nem nyílt a padlásajtó, és a nyílás aranyvörös keretében meg nem állt valaki.

— F...évi! — nyögte akkor gyámoltalanul, és letottyant a popsijára.

— Hát, te meg mit csinálsz itten? — kérdezte az bámészan. — Mit visítozol? — aztán megpillantotta az egeret. — Jééé... mondta, és egy pillanatra elakadt a szava. A Petié viszont megjött.

— Csak nem rémültél meg egy ilyen semmi kis egértől? — kérdezte, miközben a kezefejét gyors mozdulattal végighúzta a szeme alatt. — Az ilyentől nem kell tartani. És, hogy mit csináltam? Hát megtanítottam egerészni Picurt. A macskáknak ez a dolguk. Vagy nem?

— De... — motyogta bátortalanul Févi, és egy lépést hátrább lépett.

— El sem hinnéd, milyen fárasztó az ilyen tanítás — közölte Peti. — Egészen mostanáig kínlódtam. Pontosan addig, amíg te a könyvtárban szórakoztál... Legalább dedikáltattad azt a meséskönyvet?

— Persze... — Févi felnyitotta a könyv fedelét és megmutatta az aláírást. Peti nagy komolyan bólintott, és mintha közben egy pillanatra megrezzent volna. Ugyanakkor megrezzent Févi is, mert az egér váratlanul feléledt és villámgyorsan elhúzott a padlás egyik homályos sarka felé. Févinek úgy tűnt, mintha Peti fellélegzett volna, de nem szólt egy szót sem. Kézenfogta őt, és letalpalt vele a padláslépcsőn.

Este pedig leült és írt egy levelet nekem. Leírta mindazt, amit az egész egerészésről gondolt.

Vida Győző rajza

Madarász Emil: CSIHAJDA

legenda 1919-ből

Orosz István rajza

(Részletek)

A hajnal harmatos mosollyal
Száz csókját szórta szerteszét,
Végig becézte száz virágon
Harmatos, rózsaszín kezét.
Táncolt a rügyző hársfasorban,
A vén kaszárnya fürdőzött,
S ott ült Csihajda Pál szívében,
Mikor rapportra öltözött.

Csihajda Pál parancsnokához
Kihallgatásra ment eképp:
Az álla friss borotva-éltől
Céklába hajló síma kék.
A sapkacsillag, mint a gyémánt,
A derékszíja, mint a lakk,
S mint színarany a szíve tiszta,
A fekete bőrkabát alatt.

— Parancsnok elvtárs — szólt — a matróz
Vitézi faj, mint tudva van.
Vörös csatárnak, proletárnak
Úgyszólván kifogástalan.
Járőrben — sas, rohamban — tigris,
A védelemben — príma vas,
S a szíve hű, dalos, derűs, mint, —
Mint a legdalosabb tavasz.

Nem, ezek a matrózi fajták,
Nemcsak szuronyrohamra jók!
Pár év, gondolom, és belőlük
Lesznek a gyárigazgatók.
Pár év — sebészek és vegyészek,
Pilóták, zengő nótafák,
Pár kurta év — és belekékül
Ez a burzsujos vén világ!

A matrózzászlóalj-parancsnok
Öreg vasas volt s úgy lehet,
Húsz egynehány kis évig gyúrt és
Csiszolt sok érdes fémeket,
De mint a matróz, ily vad érccel
Még nem birkózott meg soha,
S töprengve mondta: — Azt hiszem, hogy
Iskola kéne, iskola...

S egy nap a matróz laktanyába,
(Mint minden ritka élvezet)
Váratlanul s nagy láda könyvvel
Komor kis ember érkezett,
Az őr elé állt s szólt szigorral:
— Matróz kaszárnya, ugyebár?
Aztán megállt és hidegen csak
Ennyit mondott: N. N. tanár ...

Másnap a matróz laktanyában
A zászlóalj „vigyázz”-ban állt,
Négy század büszke „jobbra nézz”-zel
A zord tanárnak szalutált,
Vagy tán nemcsak a zord tanárnak
Szólt ez a harcos tisztelet,
Talán tudásnak, másnak hívják,
Vagy kultúrának — úgylehet.

JOÓ KATALIN:

A szegény em

A mesék úgy kezdődnek, hogy hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember. Ez a mi történetünk is valahogy így indul: hol volt, hol nem volt, élt egyszer Pestnek Csikágó nevezetű városrészében egy szegény ember. Csikágó tulajdonképpen amerikai város — ki tudja miért nevezték el a fővárosnak hetedik kerületi részét erről a távoli városról? Nefelejcs utca, Garay tér, Murányi utca, Dembinszky utca, ez volt Csikágó szíve. Voltak a közelben szép, emeletes kis paloták a Liget szélén. Ezeket a mesebeli szegény ember csak akkor látta, ha gyors munkára hívták. Mindent vállalt, mindent megtett, mégis igencsak szűkösen élt a szegény ember a családjával, hét gyermekével. A hétből eltemettek hármat.

Háborús idők jártak.

Volt a szegény embernek egy okos, kedves lánya. Ez a lány azt mondta, hogy ő bizony tanulni szeretne. Tanárnő — ez volt a szíve álma. Tanult is jól, sőt, kitűnően. Egy napon még az iskolai osztályfőnök is meglátogatta a családot. Ettől a megtiszteltetéstől könnyes volt a szegény ember feleségének a szeme.

— Esze van, a polgári elvégzése után feltétlenül tanulnia kell! — mondta a tanárnő.

— Hogyan? — kérdezte a szegény ember. — Négy esztendő kell a gimnáziumhoz, akkorra tizennyolc esztendős. Az érettségi is pénzbe kerül, aztán egyetem, még négy-öt esztendő. Addig hogyan tartsam? Rikkancs lesz belőle, mert köll a pénz! — szólt határozottan.

A rikkancs — újságárust jelent. Újság mindig van. Ügyes, jótorkú gyerek is kell, aki kiabálja a legfrissebb híreket. Eladott újságonként néhány garast jelent, s ha összeszámoljuk, egész jó summa kerekedhet belőle.

Talán jobb lenne, ha gyárba adná? Megtehetné, hisz 12 esztendős gyerek iparhatósági engedéllyel már dolgozhat ott, ha jár közben valamiféle látszat-oktatásra. Kimondta az akkori törvény azt is, hogy 14 éves koráig 8 órát dolgozhat, ha betölti a 14-et, akár 10 órát is. De erre nem lenne lelke. A rikkancs a friss levegőn árul, nem a füstös, poros gyárban. Szabad ember, ha eladja a lapot, mehet a maga útján.

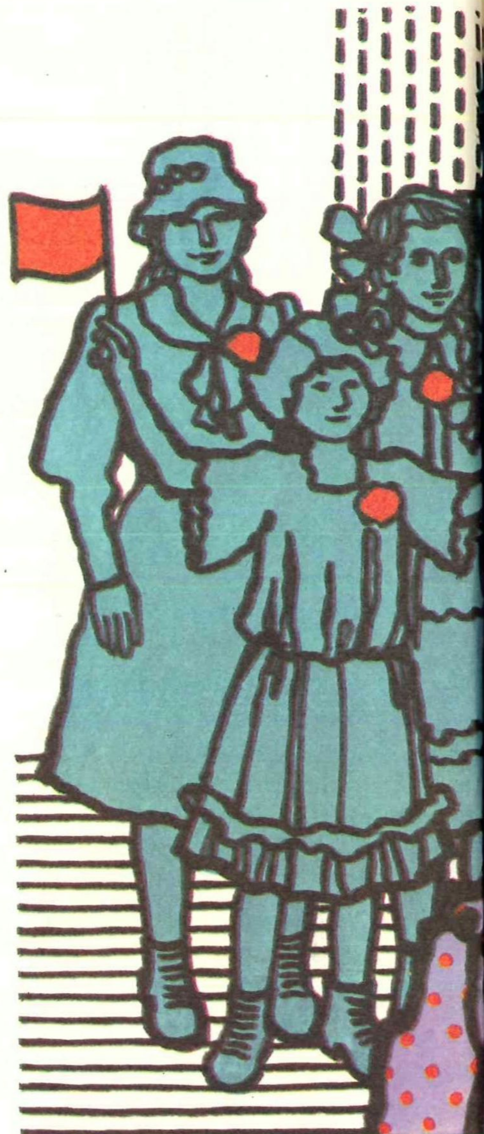
A szegény ember okos lánya mindössze harmincnyolc kilót nyomott. Amikor elment a szép tanárnő, odaállt az apja elé és azt mondta, ne legyen rá gondjuk. Igenis, továbbtanul, de dolgozik, s abból. Így történt.

A polgári iskola igazgatója figyelemmel kísérte a lány sorsát. Szerzett neki tanítványokat. Mindig akadt olyan gyerek, aki egy-két tantárgyból gyengén állt. Négy tanítványa volt. A keresetén kívül ez napi ellátást is jelentett, hiszen ebéddel, uzsonnával megkínálták. A pénzből adott otthonra. De nem mindent. Nem cukrot vagy szép ruhát vásárolt magának, hanem beiratkozott egy egyéves kereskedelmi tanfolyamra. Ugyanakkor magántanulóként járt gimnáziumba is. Mindig akadt ismerős gyerek, akinek pajtása gimnazista volt. Így a tankönyveket el tudta kérni, s ezért sem fizetett.

Külön öröm volt, amikor latinul tanult. Egyik barátnőjét azért tanította meg erre a nyelvre, hogy legyen valaki, akivel latinul beszélget. Jó volt ez a latin tudás későbbre is. Hiszen ennek birtokában tanult meg franciául.

Aztán egyszercsak gyönyörű dolgok történtek. Mintha hirtelen zivataros, hosszú éjszaka után felkél a nap, és fény lesz, meleg, szépség mindenütt...

Ez a napfelkelés 1919. március 21. volt. Nemcsak a szegény embernek és családjának, hanem a sok többi városban, falun élő, szegényembernek, kizsákmányolt proletárnak.

Judit Jolán — így hívták a szegény ember lányát, de a barátai a mai napig is Jókának mondják. Nos, Jóka minden okosságával, kedvességével, ügyességével együtt olyan gyermekközösségbe került, melyet a történelem ma már úgy tart számon, hogy a Rottenbiller utcai polgári iskolában a környékbeli kis- és nagygyerekekből, inasokból, középiskolásokból megalakult Marx Károly úttörőcsapat. Ez tudvalevően nemcsak hazánk, de a világ legelső úttörőcsapa-

ber gazdag lánya

Görög Júlia rajza

ta volt. Jóka 11 lány élére került. Leányőrse volt. Ő lett az őrs vezetője. Lányok nem igen vettek részt akkoriban ilyesmiben. Otthon ültek dolgozhattak, aztán 16-18 éves korukban férjhez mentek. Addig, ha jómódúak voltak, a kelengyét hímezhették — ha szegények, a kistestvéreit gondozhatták, munkába jártak, s anyjuknak segítettek a háztartásban. Jóka kivétel volt, nemcsak azért, mert tanult, hanem, mert mozgalomban vett részt, s mint lány vezetett is.

Az irodalmi körre mindig büszke volt. A vezetője akkor még Laci volt, később dr. Kuti László orvosként sok gyermeket segített a világra, s a rákkutatásban tevékenykedett. Verseket írt, kivált akkoriban, egészen fiatalon. Jóka vezette a jegyzőkönyvet. Évtizedeken át őrizgette azt a fekete kis noteszát, melybe nagy emberek mondásai, az irodalmi kör jegyzőkönyvei kerültek. Egy megbeszélésre húszan-harmincan jöttek. Volt, aki szavalt. Ady versei — ezek voltak a legnépszerűbbek. Aztán a vita, mit fejezett ki ezzel a költő? Mi és hogyan szól a mának és a jövendőnek? Akadt, aki maga is megpróbálkozott a verseléssel. Munkája kikerült a fali táblára — ma faliújságnak mondjuk.

Nagy eseményekről alkalmi versek, rigmusok születtek. Ilyen volt egy-egy kirándulásuk. Például a nagykevélyi. Ha elővesz az ember a térképet, bizony jó kis út, mire elér oda az ember. Végigénekelték az utat oda is, vissza is. Közben még táncoltak egy keveset. Már a városban jártak, amikor eszükbe jutott, hogy kicsit mintha elfáradtak volna.

Az 1919-es május elsejét televízióban, filmen bizonyára sokan láttátok. Ott voltak Jókáék, a lányőrs is. Varrták a kokárdákat, rudakra zászlókat erősítettek. Ott sürgölődtek a Margitszigeten a kakaó és kifliosztásnál. És ott voltak Kartalon, a legelső társadalmi munka végzésekor, amikoris gyorsan le kellett szedni a borsót, meg a cseresznyét, hogy az éhes városnak jusson. A napi munka után milyen jól bolondoztak! Most, hatvan esztendő múltán is nevetni kell, ha felidéződik Kertész Vilma alvó arca az orra alatt suvikszból — cipőkrémből — odafestett bajusszal, szakállal! És Gráner Karcsi, azaz Károly — ma már nagyapa — szakács volt, s nem ette meg a saját főztjét, inkább koplalt, vagy elcserélte a trikóját szalonnára! Mennyi mindenen lehetett nevetni, önfeledten, teliszájjal! Minden az övék volt; a lehetőségek, a nagy álmok valóra váltása.

Aztán közbeszólt valami. A történelem. Elbukott a Tanácsköztársaság. Szomorú idők következtek. Erről történelem órán tanultok felsős korotokban, csakúgy, mint a szép, fényes 133 napról.

Esteledik. A Duna felől erős, friss tavaszi szél rázza meg az ablakot. Ülünk a félhomályban. Már régen nem jegyzek, csak hallgatom a mesét. Jóka néni, Flóris Sándorné mesél. Vékony, simaarcú, őszes a szőke haja. Mozgása friss, a hangjáról egészen fiatalnak vélném.

— Életem legszebb része az az idő volt, a marxoknál. Annyit nem nevettem soha, mint akkor. Mikor nevet az ember? Ha boldog, örül, hogy örömöt szerzett, vagy megtréfált valakit. A nevetés, a vidámság, ez többet ér még idősen is minden orvosságnál.

Még valami. Jóka néni sohasem unatkozik és nem is unatkozott. Egyedül él, de nem magányosan. Meglátogatja régi barátait. Ha kell, segít, kórházba jár, erőlevest főz, orvost kérdezget, felkutat ismeretlen rokonokat. Ha a házban papírt gyűjtenek, hozzá mindig szívesen csöngetnek be az úttörők. Kijár iskolákba, mesél az 1919-es úttörő élményeiről. Levelez, bejár a Párttörténeti Intézetbe, kiegészít visszaemlékezéseket, találkozik régi elvtársakkal.

Hogy is kezdődött történetünk? Hol volt hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember... Ennek a szegény embernek a lánya gazdag lett, nagyon gazdag. És ezt a gazdagságot nem forinttal mérik!

Józsa Teréz

az ABONYI vásárfia...

„...nincsen is nagyobb emberi bűn, mintha emberek hatalmukkal visszaélve szolgaságban tartják önön nemzetük tagjait..." — zengett 1514 tavaszán Dózsa György szava a fölkelő sereg előtt. A ceglédi piacon kimondott igazság máig fénylik. Ám, akik akkor, 1514-ben meglátták e fényt és felkeltek érte, életükkel fizettek. Az igazságért lázadók sorsa a későbbi századokban is halál volt. Az 1848 tavaszán kitört forradalom és szabadságharc elbukott. Az 1919 márciusában kikiáltott Tanácsköztársaságot idegen túlerő fojtotta vérbe. Igazi megújulás csak 1945 tavaszán kezdődhetett hazánkban.

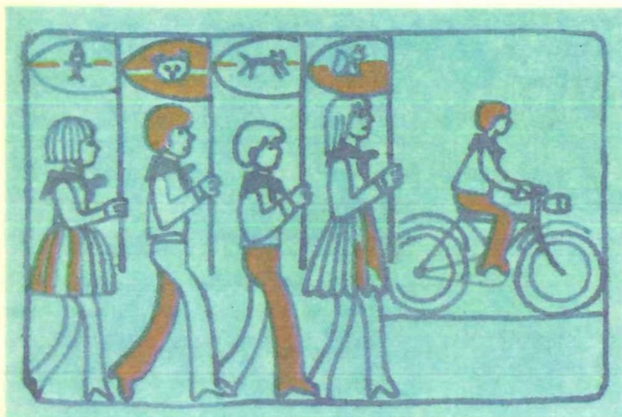
Valahol, a Tiszaháton

A mai Cegléd utcái nyíltak, egyenesek, akár az egykori Tiszahát lakói, akik minden történelmi vihar, rombolás után, makacsul visszatértek a „hadiútra" a hegyekből, mocsarakból. Hajlékot építettek sárból, nádból, vesszőből. Mindig újra megkapaszkodtak. A ceglédi utcák ma téglából, betonból és üvegből rakottak. Mocsarak helyett a várost gyárak, üzemek övezik. Lakótelepei, iskolái szépek, csak kissé szűkek. Az egyik ilyen szép és szűk lakótelepi iskolában találkoztunk a 4457. számú Dózsa György úttörőcsapat negyedikes kisdobos rajával.

A Béke raj — ápolva a csapat hagyományait — úgy határozott, hogy emléktúrával ünnepli meg a Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának 60. évfordulóját. Egyúttal megemlékezik a Forradalmi Ifjúsági Napok rendezvényein is felidézett, nagy, sorsfordító eseményekről: 1848, 1919 és 1945 tavaszának történetéről.

Negyvenhatan karikáznak

A Párducok, Tigrisek, Törpék és Mókusok — így hívják a Béke raj őrseit — elindulnak tehát, mind a negyvenhatan, emlékezni és búvárkodni az időben. Úti céljuk: Abony. Az út hossza nagyjából tizenhat kilométer. Közlekedési eszköz: kerékpár, kinek a sajátja, kinek a kölcsönkapott. (Figyelem, nincs olyan kisdobos a rajban, aki ne tudna kerékpározni!) Útitervük: Cegléd, Törteli út — Köröstetétlen. Ez az utóbbi állomás egy kis kitérő a Kutyakaparó csárda kedvéért, amelyet Petőfi Sándor verselt meg s amely ma is áll. Majd tovább: Kécskei út (ma Vöröshadsereg útja) — Tószegi út — Gépállomás — Abonyi Lajos Falumúzeum — Cegléd.

— Miért éppen Abonyba karikáztok?

— Mert az ottani falumúzeumnak jó a híre. Azt mondják, nagyon gazdag — felel készségesen a Törpe őrs vezetője. — A községi tanács titkára, Györe Pál beszélget majd velünk. Ő tud a legtöbbet a múzeumról, mert ő alapította. Amit mond, magnóra vesszük.

— Magam is meséltem már a gyerekeknek a múzeumról — szól a rajvezető, Bálint Lászlóné — én ugyanis abonyi vagyok.

A Dózsa György Úttörőcsapat 330 kisdobosa, 148 elsőse és a kíváncsi úttörők mind megtudják néhány nap múlva a Béke rajtól, miképpen zajlottak a tankönyvekből megismerhető történelmi események városuk szomszédságában.

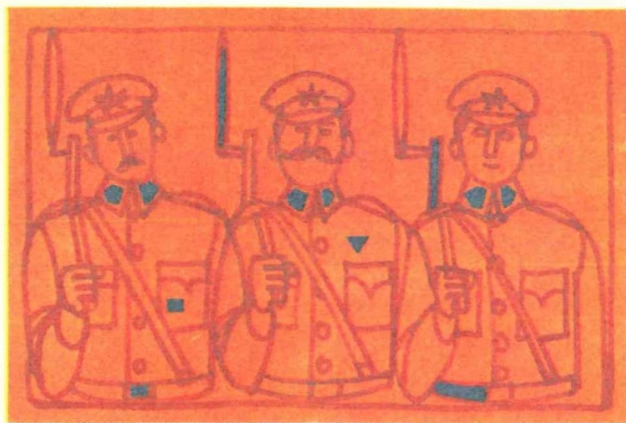
Villám és menedék

„Abony népe felgyúlt, mint a villám és felkelt tömegestül..." — írta Kossuth Lajos, aki az 1848-as tavasz védelmére hívta fegyverbe szeptember 26-án az abonyiakat, a régi városháza előtti téren. Ennek az eseménynek emlékét tábla őrzi a mai zeneiskola falán.

A mellette álló emléktáblán ez olvasható: „Az 1848.

március 25-én tartott rendkívüli gyűlés emlékére, amikor a jobbágyfelszabadító törvényt kihirdették." A jobbágyfelszabadítás 125. évfordulóján állíttatta a község az emléktáblát.

A szabadságharc bukása, az aradi fegyverletétel után a hős honvédek bujdosásra adták fejüket. Abonyban is akadt azonban egy haladó gondolkodású nemesi család, az Antos-Radák família, amely udvarházában menedéket adott több honvédtisztnek. A község máig őrzi Forró Elek honvédkapitány, Bornemissza János honvéd főhadnagy és Retkes János honvéd tizedes emlékét. Gyulai Gál Miklóst nem sikerült megmenteni. Ausztriába, Kufstein börtönébe hurcolták. Csak meghalni jött haza.

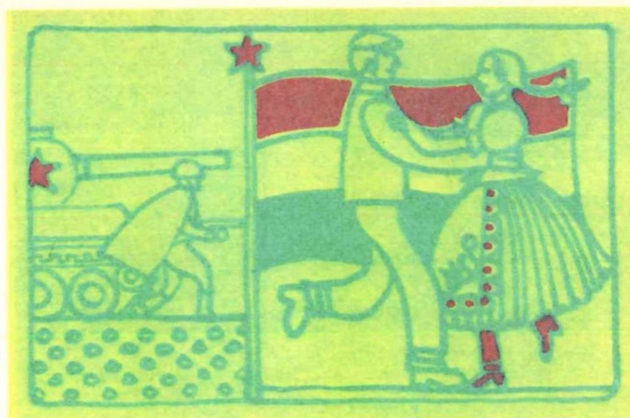
Csillag, Csibrán és a többi

Abonyban és a környező tanyavilágban már a századforduló táján rengett a föld. Erősödött, terjedt az aratósztrájk-mozgalom. E vidék szegényparasztja volt Csillag Zsigmond, a munkásmozgalom későbbi országos hírű, nagy egyénisége. Az ő nevéhez fűződik az első, 1890-ben lezajlott május 1-i tüntetés megszervezése. 1919-ben a Tanácsköztársaság győzelme igazi ünnep volt Abony agrárproletárjainak. Az új rendért szinte egy emberként állt ki a község, 1800 vöröskatonájával kelt a proletárhaza védelmére.

A Tanácsköztársaság leverésekor Abonyban is vérfürdő következett. A Vigyázó-kastély valóságos fogolytáborrá vált. E szomorú hely emlékét Rózsa Péter szobrászművész alkotása őrzi.

Minden év április 26-án újraidézik az ifjak és gyerekek előtt a szörnyű eseményeket, hogy tudják, értsék, miből nőtt ki a jelen. Az abonyi kisdobos ismeri Csibrán József vörösőrparancsnok, Szeness Imre és Bereczky János nevét is. Ők a direktóriumban dolgoztak. A 48-as és 19-es hősök sírjain, melyeket kisdobosok és úttörők gondoznak, mindig friss a virág.

A község népe megőrizte hitét, mindig mert újra kezdeni. 1944. október 12-én, Pacsay Ferenc házában, a legbátrabbak megalakították a Magyar Kommunista Párt abonyi illegális szervezetét. A község 1944. november 4-én szabadult fel a német fasizmus alól, az országot

pedig csak a következő év tavaszán 1945. április 4-én szabadította fel súlyos áldozat árán a szovjet hadsereg.

Krónika — adakozásból

A felszabadulás után Abonyban is azonnal ütemet váltott az élet. Gyors újjáépítés kezdődött és még gyorsabban születtek a tervek. E korai tervek közé tartozott egy múzeum felállítása is. A múzeumot a község krónikájául szánták.

Időközben fontosabb teendők akadtak. Megszervezték a termelőszövetkezeteket és teljesen átalakították a gazdálkodás rendjét.

A gyűjtés csak 1959-ben kezdődött meg.

— Az iskolák kisdobosai, úttörői egyre hozták a régi életmód hétköznapjait idéző emlékeket. Mázas köcsögök, korsók, vasfazekak és igazi, lábas lábosok sorjáztak a polcokon. Az abonyi „kismesterségek", a nádverés, a kötélverés szerszámai, a földművelés, a szövésfonás régi eszközei is mind-mind hozzánk kerültek. Akadt olyan gyűjtőnk, aki családja padlásáról minden mozdíthatót elhozott — mondja a kezdetről Györe Pál.

— Miért kapta a múzeum Abonyi Lajos nevét?

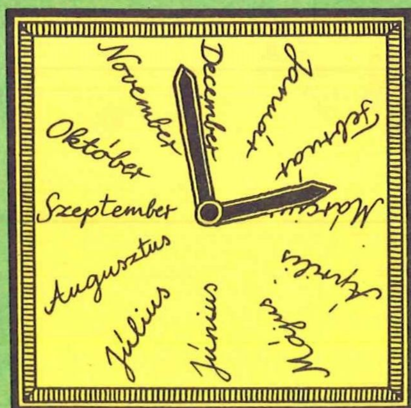
— Mert Abonyi Lajos, az egykori mezőváros írófia, valódi nevén Zsarojáni Márton Ferenc, gyerekkorától haláláig élt itt, és maga is gyűjtötte a helység történeti emlékeit. A legtöbb hagyaték családjától származik.

Amikor 1968. november 4-én Báró Weigelsperg egykori kúriájának szép, barokk magtárában kaput nyitott a múzeum, a mesébe illő anyagnak szinte máris új, tágasabb helyet kellett volna keríteni. A filmtár, irattár, képtár azóta is gazdagodik. A község vezetőinek fő a fejük, de örülnek. Hej, de más gondok is ezek, mint az 1945-ös tavasz gondjai voltak!

A ceglédi kisdobosok nem csupán az abonyi múzeumban látnak majd nemzetőrt: régóta őriznek reprodukciókat. Kossuth-bankót is szereztek már gyűjtőútjaikon. Mondják, értékes pénz a bankó, mert mindig megmarad, pedig költik: tudást vesznek rajta.

Legalább futja majd belőle az abonyi szép vásárfiára.

Görög Júlia rajzai

Dobra verjük

Udud István

Boci-boci, tarka

Boci, boci, tarka,
hova megy a falka?
- Ahova a pásztor
kicsi fia hajtja.

Boci, boci, tarka,
mit eszik a falka?
- Üde-puha sarjút,
útilaput arra.

Boci, boci, tarka,
mit iszik a falka?
- Vizet a patakból,
kavicsos a partja.

Boci, boci, tarka,
hazamegy a falka.
- Oda is a pásztor
kicsi fia hajtja.

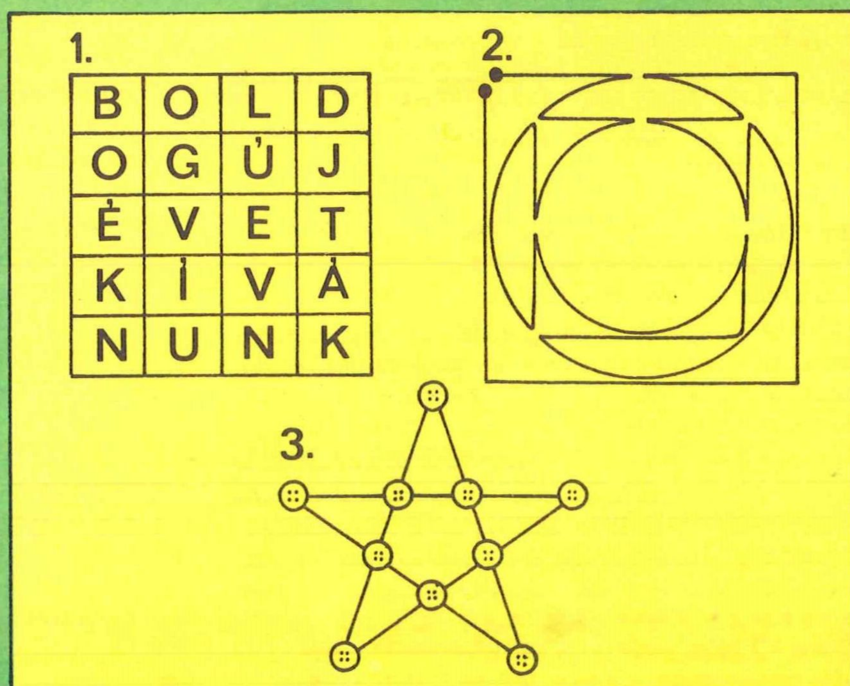
Lebegő vadkacsa című mellékletünk elkészítésének leírása: Ragasszátok a vadkacsát egy keményebb rajzpapírra. Préseljétek le. Ha összeragadt, vágjátok ki a vastag vonal mentén, majd lyukasszátok ki a kis karikák helyét. A betűk jelzése szerint a lyukakba fűzzetek jó erős fonalat és csomózzátok a szárnyakat a törzshöz. Az alsó rajz azt mutatja, hogy 3 csomót kössetek az A lyukaknál, hogy ne szoruljon a szárny a törzshöz. A B lyukakba csomózzatok külön-külön 29 cm hosszú zsinórt, és kötözzétek a 14 cm-es hurkapálcára. A felakasztáshoz (a mintarajzon látható módon) újabb zsinórdarabot kössetek a hurkapálcára. A vadkacsa hasán levő C lyukba is csomózzatok zsinórt. Ha ezt húzogatjátok a vadkacsa olyan szépen lebeg, mintha szállna.

Rejtvényfejtőinknek! Aki beküldte a december, január és február havi megfejtéseket, most ellenőrizheti, jól oldotta-e meg. Amelyik hónap valamennyi megfejtése hibátlan, azért képeslapot küldünk. Akinek mind a három havi megfejtése sikerült, az gondosan őrizze meg azt a 2-es számot, amit a képekkel együtt kap.

December: Keresztrejtvény: Vízszintes: 1. Tudás. 25. Hócsata. Függőleges: 3. Disznóölés. **Csillagszóró:** Itt a tél. **Képrejtvények:** Szánkó. Korcsolya. **Szaloncukor:** 62 darab. **Gombolkozzunk:** 3. sz. rajz.

Január: Keresztrejtvény: Vízszintes 1. Hógolyózás. 25. Zúzmarás. Függőleges 1. Hőmérő. 7. Szánkó. **Csodaszámtan:** Az eredmény független a választott számtól, mindig: 1979. **Lóugrás szerint:** Téli szünet. **Összerakó kívánság:** 1. sz. rajz. **Egy vonallal:** 2. sz. rajz.

Február: Keresztrejtvény: Vízszintes: 1. Kőszáli. 8. Lepereg. Függőleges: 1. Kellemes. 5. Izgalmas. **Titkosírás:** Zimankós idő. **Lóugrás szerint:** Móra Ferenc. **Ellentétek:** Farsang. **Kép- és betűrejtvények:** Mértan, Olvasás, Számtan, Írás.

Kedves Coffi! ▶F Pocak jó és kedves! Ő a legjobb barátom! Mindig vele fogok játszani! F◀ Paprika

Paprika! Örülök, hogy ennyire szereted Pocakot. Csak azt nem értem, hogy mi ez a két fura jel: ▶F F◀? Coffi

Azt jelenti, hogy amit írtam, az FORDÍTVA igaz. Vagyis: Pocak rossz és undok! Nem ő a legjobb barátom! Soha többet nem játszom vele! Paprika

Mi történt veletek? Írd meg hamar! Coffi

Tudod, Coffi, hogy van egy kutyánk, Csoki. Pocaknál lakik, de vasárnap mindig én viszem sétálni. Múlt vasárnap is elmentem érte, de Pocak kiszólt a kerítésen: – Ma nem viszed el Csokit! – Miért nem? – kérdeztem. – Mert nincs kedve sétálni veled. – Pedig szegény Csoki ott ugrált már a kapunál! Dühbe gurultam, és otthagytam. Azóta nem beszélek Pocakkal. Érted már? Paprika

Pocak! Miért nem engedted el Csokit sétálni Paprikával? Miért mondtad, hogy „nincs kedve"? Coffi

Kedves Coffi! Délutánra vendéget vártam, egy kislányt, akinek meg akartam mutatni Csokit. Ezért mondtam azt, amit mondtam. Pocak

Pocak! Miért nem EZT mondtad neki is? Coffi

Mert mérges lett és elrohant. Azóta is haragszik. Pocak

Tudod mit, Pocak? Mondd el neki mindezt! Kérlek! Coffi

Kedves Coffi! ▶F Pocak rossz és undok! Nem ő a legjobb barátom! Soha többet nem játszom vele! Nem békültünk ki! Semmi nincs rendben! F◀ Paprika

Marék Veronika munkája

Varga Ildikó negyedikes kisdobos rajza, Beled

Postafiók 100

Azt mondják, tavasszal a gyerekek szívesebben játszanak a szabadban és ritkán nyúlnak tollhoz, könyvhöz. No, én azokkal, akik ezt állítják eleve vitába szállok! Mert tavasszal is legalább annyi érdekes levelet, kívánságot hoz nekünk a postás, mint a leghidegebb télidőben!

Sziládi Edit negyedikes (6000 Kecskemét, Pákozdi csata u. 15.) szívvel jelölte meg a levelét. „Az én nagymamám Lajosmizsén lakik és hatvanegy éves. A szünidőket mindig nála töltöm. A születésnapomra olyan finom tortát sütött, hogy tízet is megettem volna belőle. Mi öten vagyunk a családban: anyuci, apuci, Hajnalka az idősebb testvérem és a kisebbik, Sanyika. Hajnalka két és fél, Sanyika pedig másfél éves. Nagyon aranyosak. Kívánom, mindenkinek legyen olyan családja, mint a miénk!"

A Könyvbarát Szakkör (4450 Tiszalök, Általános Iskola) így jelentkezett: „Mi, a Könyvbarát Szakkör tagjai elhatároztuk, hogy beszámolunk munkánkról. Móra Ferenc és Móricz Zsigmond születésének századik évfordulóját ünnepeljük ebben az évben. Gyűjtő munkát végzünk és műsort állítunk össze. Erre az ünnepélyes foglalkozásra vendégeket hívunk. Azt tervezzük, hogy májusban elmegyünk együttesen Tiszacsécsre. Megnézzük Móricz Zsigmond szülőházát. Lányának, Móricz Virágnak levelet írunk."

Dicséret illeti a tiszalöki pajtásokat, hogy nem az utolsó pillanatban kezdenek készülődni az évfordulóra, hanem alaposan, tervszerűen, egész esztendőben. Komolyan veszik ezeket az ünnepeket, és nem mástól várnak segítséget. Bizony, féken kell tartanom az írógépet, mert majdnem leírtam azoknak a kisdobos-olvasóinknak a nevét, akik éppen a „három tavasz" ünnepeivel kapcsolatosan megtisztelték szerkesztőségünket azzal, hogy ebből, vagy amabból az alkalomból küldjünk nekik dokumentumokat, mert minekünk bizonyára van ilyen s az ő feladatukat — az albumkészítést így segítsük. No, mondom magamban, igencsak kényelmesek ezek a gyerekek, mert ha a helybéli könyvtárba ellátogatnak, ha kézbe veszik és forgatják a képeslapokat, régebbi újságokat, akkor annyi anyagot találnak, hogy hat album is teli lesz, Jászkiséren csakúgy, mint Szegeden!

Most pedig legutolsó levelem mese lesz. Dunai Rita (2217 Gomba, Gombai út 56.) harmadikos írta. Novemberi lapunkban — emlékeztek biztosan? — a hátsó borítónkon vidám rajzot közöltünk. Volt azon űrhajós gyerek hátitáskával, két vidám betűszörny, az egyik H, a másik M betűből, továbbá egy kidőlt tintásüveg és egy olyan tollszem, amilyent talán nagymamáék használtak gyermekkorukban. Azt írtuk akkor, hogy készítsetek fogalmazást, írjatok mesét erről a képről. Sok vidám írást kaptunk, sok félelmeteset is, melyben vagy a gyerekek akarták megtámadni a betűállatokat, vagy fordítva. Azt tudja majd minden KISDOBOS olvasónk, hogy csaknem három hónap szükséges ahhoz, hogy lapunk elkészüljön. (Ezt a márciusi számunkat például karácsony előtt küldtük nyomdába!) Tehát a beérkezett írást azért közöljük márciusban. Most pedig következzék Dunai Rita meséje:

„Egyszer egy sárga színű bolygón feldőlt a tintásüveg. A benne levő tinta kifolyt és beszínezte az egész világűrt. Csak azt a pici égitestet nem fogta meg, melyet Földnek nevezünk. A Földön éppen ekkor tanították az elsősöknek a betűk alakítását. A toll gyönyörűen rajzolta a piros „A"-t, a zöld „H"-t és a sárga „M" betűket. De az „M" és a „H" azt gondolta, világgá kéne menniök és körülnézni a szomszédos égitesteken — mégpedig azért, hogy megtudják, honnan kapta vajon a toll a sok szebbnél szebb színű tintát.

Addig, mentek, mendegéltek, míg eljutottak egy bolygóra, ahol a kékes felszín egyhangúságát piros kráterek és ciklámen színű sziklák törték meg. Egyik ilyen kráter tetején megpillantottak két űrhajóst. Hátukon iskolatáskát viseltek. A „H" nagyon barátságos arcot vágott. Az „M" viszont éhes volt és be akarta kapni őket! A két iskolás űrhajós azonban cseppet sem ijedt meg —, sőt! Nagyonis megörültek a találkozásnak! Hisz éppen azért indultak útra, hogy az elcsavargott „H" és „M" betűket visszaszerezzék a füzetükbe! Különben nem tudják megtanulni a HAM leírását! Így, együttesen boldogan tértek vissza. A gyerekek az iskolába, a Földre — a betűk pedig a füzetek lapjára!"

Jelentkezéseiteket nagy szeretettel várjuk!

Ferkai Loránt: Papírország

Az ország városkái kartonlemezből készülnek vagy lapos dobozok fedeleiből. A házakat előrajzolás után (1. ábra) vagy kés hegyével metszheted ki vagy ollóval vágd; talpuknál megtörve állítsd őket függőleges helyzetbe. Fesd valamennyit különféle színűre, vagy ragaszd be falaikat, tetejüket színes papírral. Ajtó, ablak legyen nyitható! A fák (2.) ugyanígy készüljenek, de találhatsz ki még egyebeket is, például vitorlásokat (3.) vagy autókat (4.) stb.

Papírország lakóit rajzlap-csíkokból hajtogasd (5.) és vágd ki. Harmonikás lábrészükre felállíthatod őket (6.), fejüket ragasztócsepp tartja össze. Ruháikat vagy fesd, vagy tarka textildarabkákból vágd-ragaszd fel. Színes papír, például cukorka-borító darabjai is alkalmasak. Hengeres dobozok is jók a „lakosság" elkészítéséhez. Lábaikat egyszerűen vagdosással alakítod ki, felső végüket fejfedővé formálhatod aszerint, hogy kucsma (7.), vagy éppen királyi korona (8.) illik a foglalkozásukhoz.

Kúp alakú figurák elkészítése is könnyű. Félkörnyi, vagy annál kicsit nagyobb, esetleg kisebb papírkörgyűrűből kell sodornod a kúpot. A 9-es rajzból érthető, hogy a 10-es kislányhoz milyen alapformát használj. A piros nyíllal mutatott két kis bevágást egymásba kapcsolva nem is kell ragasztanod. A kislányok haját sárga, piros, barna vagy fekete fonaldarabkákból ragaszd; ruhájuk inkább textilragasztás legyen, mint festés. Egész osztályra való papírgyerek készülhet így, mindegyik más legyen, akárcsak a valóságban. A felnőttek valamivel nagyobb tölcsérből készüljenek.

Ugyancsak papírtölcsér az alapformája a 11. ábra egérkéinek is, ezekhez talán nem is kell magyarázat, esetleg annyi, hogy ha hozzájutsz selymes, szürke, tavaszi barkához ragaszd be azokkal az egerek testét. Szemük ez esetben fekete bors-szem legyen.

Az egerek kordában-tartása érdekében vágj ki kartonból egy-két foxi kutyát (12.). A formát felébe hajtott vékony kartonból vágd, mert csak így lesz négy lába és két füle. A tarkónál, nyaktőnél és faroknál harmonikásan törd meg a papírt, így lesz kutyád tartása élethű (13.).

LÁSZLÓ HERCEG VITÉZSÉGE

RAJTA VITÉZEK, LEGYETEK MÉLTÓK KIRÁLYAPÁTOK SZELLEMÉHEZ! KI TUDJA MIKOR TÁMAD RÁNK AZ ELLEN...

ÍGY BÍZTATTA SALAMON, AZ ÚJ KIRÁLY BÉLA ÁRVÁIT: GÉZÁT ÉS LÁSZLÓT

A JÓSLAT BETELJESEDETT... POGÁNY KUNOK TÖRTEK BE AZ ORSZÁGBA.

A MAGYAROK ELLEN CSAK A FIATALOKAT KÜLDÖM CSATÁBA: ELJÁTSZANAK VELÜK MAJD...! ELÉG IDE AZ Ő SZILAJSÁGUK IS.

OZUL, A KUNOK KAPITÁNYA KARÁ BIZAKODOTT.

A MAGYAROK, BÉLA ÉS LÁSZLÓ HERCEGEK VEZETÉSÉVEL MEGSZORONGATJÁK A KUN BETOLAKODÓKAT

HAJRÁ ÖLD A POGÁNYT!

MOST VÉGED, TE GAZ KUN!

Rajzolta: Nagyvári László

Írta: Papp László

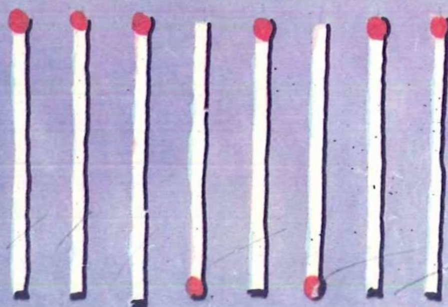

7 Márciusi fejtörő

Törd a fejed!

```
    4 . .
+   . . 9
---------
  1 0 6 2
```

Ebben az összeadásban minden szám csak egyszer szerepel. Írd be a pontok helyére a hiányzó számokat.

Nyolc gyufa

Rakj le nyolc gyufát úgy, hogy a kapott ábrán legyen két négyzet; ha jól raktad egymásra, leolvashatsz róla még egy nyolcszöget és nyolc háromszöget.

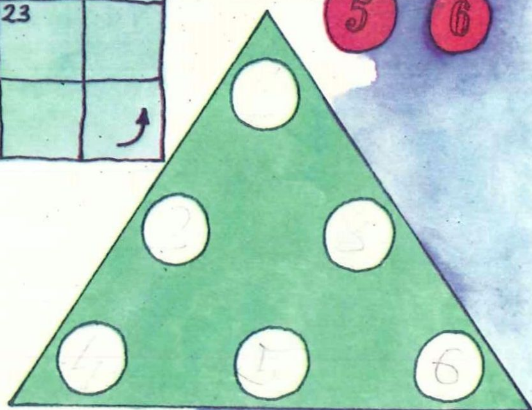
Képrejtvény

Rakd rá a számokat a pontokra úgy, hogy a háromszög minden oldalán egyforma legyen a számok összege.

Számolj!

Keresztrejtvény

Vízszintes: 1. Ezen a napon. 2. Körülveszi az egész földet. 6. Szám. 7. Igekötő. 8. Mindennek van. 10. Rátelepszik. 12. Csodálkozás. 14. Amaz társa. 16. Rémlik közepe. 17. Becézett lánynév. 19. IPS. 20. Buda mássalhangzói. 21. Labdarúgó-fogalom. 23. Egymás utáni magánhangzók.

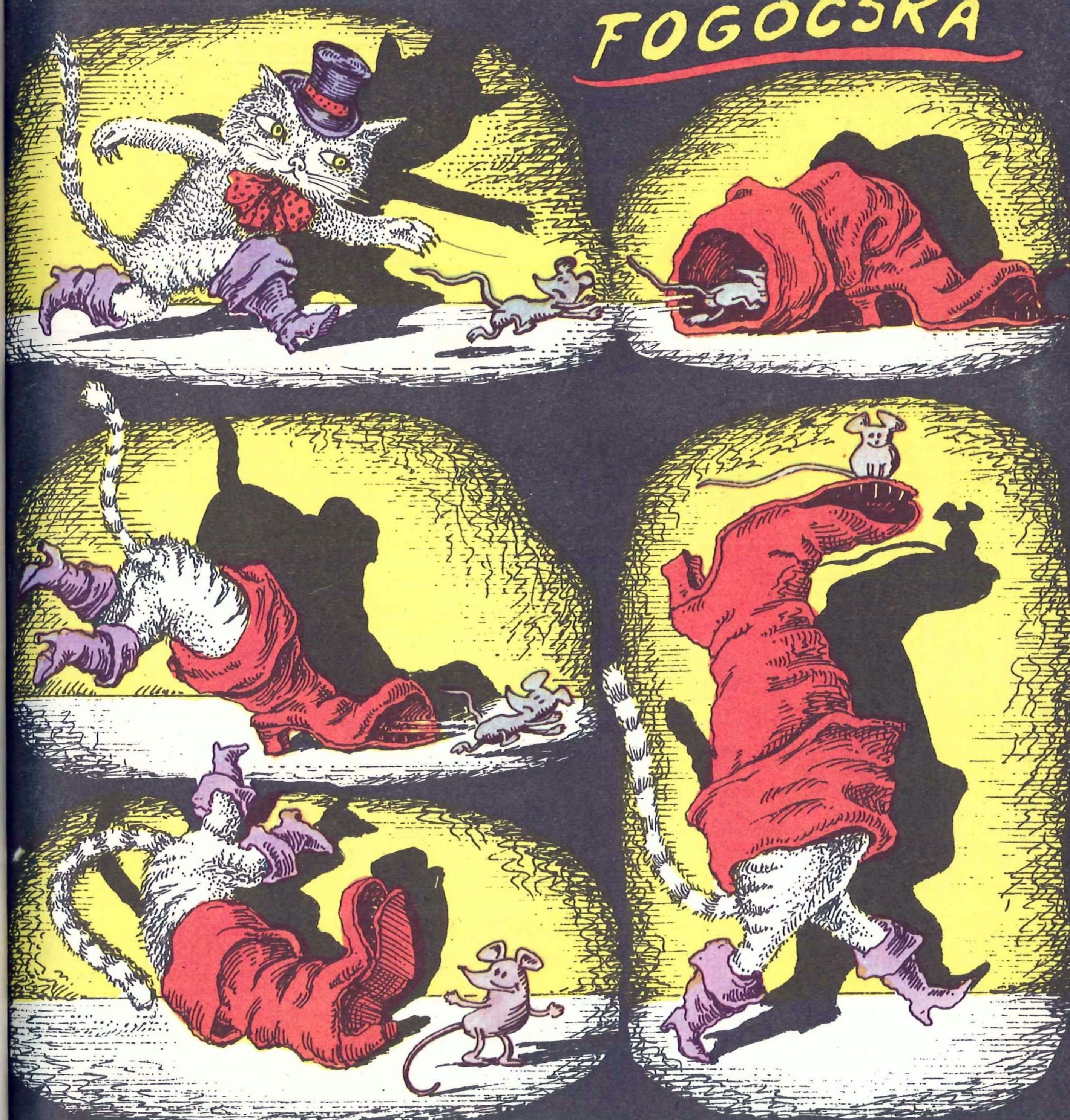
Függőleges: 1. Tavasszal..... (a nyilak irányában folytatva. 2. Talál. 3. Igekötő. 4. Libahang. 5. Őrzője. 7. Érzékszerv. 9. Aki, amely, ... 11. Ellentétes kötőszó. 12. Lánynév (ékezet felesleges). 13. Gyümölcs igéje. 15. Gyümölcs. 17. Tekintget. 18. Lánynév. 21. Fele, fele. 22. Nem engem, nem téged, hanem...

A keresztrejtvényből csak a **vízszintes 2**-t és a **függőleges 1**-et kell leírnod.

Figyelem! Ha valamennyi rejtvényt megfejtetted és leírtad, tedd el a felső sarokban levő 7-es számmal együtt. Beküldened csak júniusban kell.

Felvidéki András rajza

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXVIII. 3. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 660-162
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 50,— Ft, I. félévre 30,— Ft, II. félévre 20,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 78.1107. Felelős vezető: Monori István vezérigazgató
INDEX: 25.442
HU ISSN 0450-3287
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlap Uitz Béla 1919-ben készült „Vörös katonák előre!" szövegű plakátjának részlete.
A hátsó borító Birkás Ákos rajza.

Ára: 5,— Ft

Arany János

Nemzetőrdal

1. Sü-ve- gemen nemzetiszín ró-zsa,
A-ja-kamon kedves babám csókja;
Ne félj, babám, nem megyek vi-lág-ra:
Nem-ze-temnek va-gyok kato-ná-ja.

Nem kerestek engemet kötéllel;
Zászló alá magam csaptam én fel.
Szülőanyám, te szép Magyarország,
Hogyne lennék holtig igaz hozzád!

Nem is adtam a lelkemet bérbe;
Négy garajcár úgyse sokat érne;
Van nekem még öt-hat garajcárom....
Azt is, ha kell, hazámnak ajánlom.